

Международен алианс за възпоменание на Холокоста

Харта за опазване на обекти

INTERNATIONAL
**HOLOCAUST
REMEMBRANCE**
ALLIANCE

Първо издание, публикувано през 2023 г. от
Международния алианс за възпоменание на
Холокоста (МАВХ).

© 2024 г., МАВХ

Всички права са запазени. Съдържанието на
настоящата публикация може свободно да се
използва и копира за образователни и други
нетърговски цели, при условие че при всяко
такова възпроизвеждане изрично се посочва,
че източникът е МАВХ.

За МАВХ

Международният алианс за възпоменание на Холокоста (МАВХ) обединява правителства и експерти с цел укрепване, развитие и насърчаване на образованието, възпоменанието и изследванията за Холокоста в световен мащаб и спазване на ангажиментите, поети със Стокхолмската декларация от 2000 г. и Декларацията на министрите на МАВХ от 2020 г.

За материала и приноса към него

Хартата за опазване на обекти на Международния алианс за възпоменание на Холокоста дава насоки на заинтересованите страни във връзка с прилагането на добри практики за опазване на обектите на Холокоста и на геноцида над ромите. По този начин Хартата помага за защитата на автентичните обекти на Холокоста и гарантира бъдещето на паметта, подкрепяйки визията на МАВХ за свят, който помни Холокоста, за свят без геноцид.

Експертите на МАВХ работиха по изготвянето на Хартата в течение на пет години, започвайки през 2019 г. Постигнатият резултат не би бил възможен без приноса на многобройните делегати на МАВХ, представляващи всички държави-членки. Отправят се специални благодарности към групата, работила по проекта: председател на проекта — Джили Кар (Обединено кралство), заместник-председател на проекта — Стивън Кук (Австралия), Бруно Бойе (Франция), Иля Ленскис (Латвия), Анна Мишкова (Чехия), Невена Баялица (Сърбия), Фредерик Крахей (Белгия), Дубравка Джурич Немец (Хърватия), Карел Фракапане (ЮНЕСКО), Пол Исак Хагуел (Гърция), Анет Хомлонг Сториде (Норвегия), Адам Керпел-Фроний (Германия), Томас Лутц (Германия), Лиляна Радонич (Австрия), Жан-Филип Рестуе (СЕ), Франк Шрьодер (Люксембург), Мартин Уинстоун (ОК), както и бившите членове на проекта Алиция Бялецка (Полша), Вернер Драйер (Австрия), Мартина Машке (Австрия), Камиле Рупейкайте (Литва), Золтан Тот-Хейнеман (Унгария), Хайдемари Ул (Австрия) и Кристиан Уий (Норвегия).

Външните консултанти бяха: Каролайн Стърди Колс (Стафордски университет), Габриеле Долф-Бонкемпер (Международен съвет за паметниците на културата и забележителните места, ИКОМОС), Силвия Фернандес и Елизабет Силкес (Международна коалиция на местата на съвестта), Джоузеф Кинг, Офелия Леон (Международен съвет на музеите), Клаудия Тьоне (Виенски университет); и изследовател по проекта Маргарет Комер.

Допълнителни благодарности за партньорствата с обекти в цяла Европа, включително Олдерни (Уилям Тейт), Мемориал Маутхаузен (Барбара Глюк), Музей паметник на Деветия форт (Мариус Печулис и Витаутас Петрикенас) и Мемориал Терезин (Ян Рубинек), наред с много други, които предоставиха официални и неофициални консултации през периода на изготвяне на целия проект.

Координатори на проекта бяха Юлана Бредман (2019–2020 г.) и Натали Харшман (2020–2023 г.) към постоянния офис на МАВХ.

Хартата на МАВХ за опазване на обекти се посвещава на покойната д-р Хайдемари Ул, която работи в австрийската делегация към МАВХ в продължение на повече от две десетилетия. Д-р Ул беше всеотдаен колега, която подкрепяше работата по проекта от самото му начало. Нейният принос в областта на изследванията на Холокоста и неговото възпоменание (запазване на паметта за него), както и към Хартата на МАВХ, няма да бъде забравен.

„Опазване на историческите данни за Холокоста, геноцида над ромите и преследванията / гоненията над останалите жертви от страна на нацистка Германия и онези фашистки и крайни националистически партньори и други сътрудници, взели участие в тези престъпления.“

Член 9 от Министерска декларация на държавите-членки на МАВХ от 2020 г.

Д-р Катрин Майер

Генерален секретар на МАВХ

Свидетелските разкази на оцелелите от Холокоста осигуряват на света безпрецедентен поглед към миналото. Те са в основата на възпоменанието на Холокоста, давайки знание отвъд това, което се съдържа в книгите.

По подобен начин обектите на Холокоста са мълчаливи свидетели на ужасите на Холокоста, които оставят незаличимо въздействие върху тези, които ги посещават. Обектите носят остро послание и едновременно с това просвещават и предупреждават човечеството за ужасните събития, които са се случили там.

Във време, когато оцелелите постепенно си отиват, това послание придобива още по-голямо значение. Обектите на Холокоста играят ключова роля за поддържането на паметта на оцелелите и свидетелите на Холокоста жива. Именно заради тази им роля обектите трябва да бъдат защитени сега, но и за бъдещите поколения.

Възрастта на обектите вече достига или надхвърля 80 години, поради което всички те са изправени пред безпрецедентни предизвикателства. През

2018 г. МАВХ призна това за един от значими текущи проблеми, който изисква конкретно внимание, въпреки предишните ангажименти за гарантиране на запазването на обектите. През годините нашата общност от експерти работи за установяване и оценка на рисковете, както и за очертаване на решения, най-добри практики и политики за всички държави, които се занимават с обектите на Холокоста и геноцида над ромите.

За мен е чест да видя резултата от тази работа под формата на Хартата за опазване на обекти на Международния алианс за възпоменание на Холокоста.

Когато Стокхолмската декларация на МАВХ беше подписана преди 23 години, новосформираният МАВХ все още имаше достъп да множество оцелели, които да напътстват работата ни за изграждането на свят, който помни Холокоста. Един от оцелелите, сър Бен Хелфгот, беше свидетел на поемането на ангажиментите от Стокхолм, а по-късно стана член на делегацията на Обединеното кралство в МАВХ. Няколко месеца преди завършването на Хартата на МАВХ, сър Хелфгот почина — огромна загуба за общността на МАВХ и за света.

Кончината на сър Хелфгот подчертава спешната необходимост от поставяне на начало на следващото поколение на възпоменанието: такова, което в бъдеще ще гарантира трайната памет на оцелелите и на жертвите на Холокоста.

Сара Лустиг

Специален съветник на министър-председателя на Република Хърватия по въпросите на Холокоста и борбата с антисемитизма, съпредседател на хърватското председателство на МАВХ през 2023 г.

Като потомка на оцелели от Холокоста имам сложна връзка с автентичните обекти на Шоа. Това е така още от първия път, в който посетих Аушвиц-Биркенау.

През декември 1992 г., когато бях на дванадесет години, гостувах на баща си в Краков, Полша. Той заведе двете с майка ми в Аушвиц — лагер, в който е бил държан като затворник № А-3317, но е оцелял. Показа ни газовите камери и ни разказа за душовете, на които баба ми е подлагана в подобни помещения и как е преживяла жестокостите в лагера, докато други евреи от Чаковец и Осиек не са оцелели. Показа ни лични вещи на жертвите, като все споменаваше, че някъде там трябва да се намира и неговият куфар.

Това, което си спомням най-отчетливо от този ден, е усещането за неотложност, което го подтикваше по-скоро да свидетелства за болезнените събития от неговата младост, с пълното съзнание, че е излязъл от Берген-Белзен, когато е бил на същата възраст, на която бях аз по време на това посещение. И все

пак за баща ми да посети Аушвиц-Биркенау със семейството си, където няколко месеца по-късно щеше да снима филма *Списъкът на Шиндлер*, беше доказателство за живота.

За мен е чест да окажа принос към Хартата за опазване на обекти, приета от Международния алианс за възпоменание на Холокоста. Като съпредседател на МАВХ изминалата година беше посветена на бъдещето на възпоменанието, но и на затвърждаване на моето лично убеждение, че винаги ще има доказателства за живот, дори и на местата за сигурна смърт. При приемането на Хартата на МАВХ за опазване на обекти се водех от думите, написани от баща ми през 2009 г. Нашата съвместна мисия и работа беше моят начин да отдам почит на баща ми. Благодаря Ви, че ми помогнахте да изпълня обещанията, които дадох на всички онези, които ме научиха на състрадание и оцеляване.

„В живота си се борих сам. Оцелях, защото вярвах, че ще оцелея. Искан ми се да мога да кажа, че любовта те кара да продължиш. Не мога да кажа това. Но мога да кажа нещо друго: състраданието. Състрадание към хора като теб, което понякога се появяваше у някои от тях, които бяха чудовища.

Светът, в който влязох, ми лепна етикет с еврейския знак, който носех, звездата на Давид и татуирания номер от лагера. Гладен, с широко отворени очи, поглеждах през оградата от бодлива тел в несигурност, разбирайки много по-късно, че завинаги са ме лишили от младостта, детските игри и мечти.

И тогава, все още напълно не осъзнавайки силата на волята и способностите си, реших, че ще изградя съкровен мемориал за хората, които бях срещнал, или за тези, за които по-късно разбрах, че са се превърнали в дим и пепел; ще превърна мечтите им във филм и ще покажа на света болката и срама, последиците от войната, в която аз, както и много други, бях въввлечен насила и оцелях.“

Бранко Лустиг, 2009 г.

Пленарната асамблея на МАВХ, 30 ноември 2023 г.

В духа на своя учредителен документ — Стокхолмската декларация от 2000 г., в който поехме ангажимент да отстояваме ужасната истина за Холокоста срещу онези, които я отричат, и да насърчаваме подходящи форми на възпоменание за Холокоста;

В съответствие с Министерската декларация на МАВХ от 2020 г. и предвиденото в нея обещание за опазване на данните и идентифициране, запазване и предоставяне на достъп до автентични обекти (членове 9, 10 и 12);

Припомняйки си Международната харта на мемориалните музеи от 2012 г., която призовава за плуралистични култури на възпоменание, ръководени от духа на сътрудничеството, а не на конкуренция, положителните ценности, изразени във Всеобщата декларация за правата на човека, както и закрилата на обектите от политическа намеса чрез широкото им обвързване с многообразно и приобщаващо гражданско общество;

Зачитайки етичните принципи, изложени в Международната харта на мемориалните музеи от 2012 г., които изискват висок стандарт на професионализъм, използване на научни методи и представяне на историческа информация, целящи да насърчат посетителите да съчувстват на жертвите и виктимизираните групи, като същевременно зачитат научните принципи на дискурса и предоставят множество гледни точки, и освен това гарантират, че изложбите не трябва да претоварват или индоктринират посетителите, а по-скоро следва да включват самокритичност и да насърчат културата на възпоменание;

Прие Хартата на Международния алианс за възпоменание на Холокоста за опазване на обектите.

Харта за опазване на обекти на Международния алианс за възпоменание на Холокоста

Хартата за опазване на обекти¹ на Международния алианс за възпоменание на Холокоста (МАВХ) е израз на поетите от МАВХ ангажименти съгласно Стокхолмската декларация и Министерската декларация на МАВХ от 2020 г. за „опазване на историческите данни за Холокоста², геноцида над ромите³ и преследванията на останалите жертви от страна на нацистка Германия и онези фашистки и крайни националистически партньори и други сътрудници⁴, взели участие в тези престъпления.“ (Член 9).

Хартата на МАВХ е насочена предимно към държавите-членки на МАВХ⁵, и е приложима за съответните значими обекти във всяка държава. МАВХ

насърчава и други страни, в които съществуват подобни значими обекти, да признаят отговорностите и да приложат тези принципи и практики.

МАВХ прие тази харта, която съдържа принципи, отговорности и препоръчителни добри практики за насърчаване на опазването на обекти на Холокоста, обекти на геноцида над ромите и обекти, свързани с престъпленията на нацистите и техните сътрудници.⁶

Тъй като последното поколение на оцелели ни напуска, самите обекти са сред последните оставащи свидетели на тези престъпления и трябва в бъдеще да бъдат защитени.

Преамбул⁷

Като признава, че обектите на Холокоста и обектите, свързани с престъпленията на нацистите и техните сътрудници, са многобройни и най-различни по своя характер, Хартата на МАВХ се фокусира върху обекти като: лагери, центрове и места за изстребление, концентрационни лагери, лагери за интерниране, транзитни лагери, лагери за принудителен труд, лагери за военнопленници, разрушени селища, места за депортиране, гета, места за погроми, затвори, места за убийства с цел "евтаназия", места за "медицински експерименти", масови гробове, маршрути на маршовете на смъртта и други места на престъпленията на нацистите и техните сътрудници, както и свързаните с тях места за укриване или бягство, но също и къщи и жилища на извършителите, които носят своето значение за историята на Холокоста и геноцида над ромите. Хартата на МАВХ е приложима и за места, които са от значение за други жертви подложени на преследване от нацистите и техните сътрудници. Въпреки че законодателството за защита на обекти е различно в отделните юрисдикции, много от тези обекти не са включени нито в регистрите на културното наследство, нито са защитени от съответното законодателство.

Някои от тези обекти са паметници от местно, национално или международно значение. Някои от тях са класифицирани като „музеи“, други може да са обозначени с

паметна плоча, а трети изобщо да не са обозначени, да имат алтернативно предназначение или все още не са били преоткрити. Тези обекти отдавна се сблъскват със специфични предизвикателства, дължащи се на тази история, което често означава, че опазването им носи допълнителни усложнения в сравнение с други исторически обекти. Тази специфика включва отричането и изопачаването на Холокоста.

Като отбелязва, че тези обекти, свързани с Холокоста и с престъпленията, извършени от нацистите и техните сътрудници, са места на множество групи жертви, настоящата Харта е насочена към самите обекти, а не върху изброяването на групите жертви в очакване, че Хартата на МАВХ ще бъде приложима за жертви и обекти извън посочените тук.

Насърчаваме следващите правителства на всяка държава – членка, публичните органи на всички равнища и останалите лица, отговарящи за грижата за тези обекти в настоящия момент и в бъдеще, независимо от политическата им принадлежност, да разпознаят важноста на опазването на тези обекти и тяхното значение и да управляват промените, пред които тези обекти ще бъдат изправени в бъдеще, в памет на жертвите и оцелелите и в полза на образованието на бъдещите поколения.

Член 1: Принципи на опазването

Член 1 се отнася до основните причини за опазването на обекти и ни напомня за значението на Всеобщата декларация за правата на човека и принципите на Международния съвет на музеите⁸. Ето защо настоящата харта следва да се използва заедно с Международната харта на мемориалните музеи на МАВХ⁹, като се обърне специално внимание на етичните принципи за опазване на исторически обекти, които са ориентирани към Всеобщата декларация за правата на човека и етичните принципи на Международния съвет на музеите.

- 1.1. За да се насърчи отговорното записване на историята и да се задълбочи културното сътрудничество между заинтересованите страни¹⁰ чрез образованието и чрез използване на знанията в интерес на мира, държавите членки потвърждават, че опазването¹¹ на значимостта¹² на обектите, свързани с Холокоста и престъпленията на нацистите и техните сътрудници, е от решаващо значение. Тези обекти имат потенциала да предават информация за миналото по начин, чрез който се защитават историческите данни, като същевременно се създават силни връзки с настоящето и продължава да се предоставя платформа за образование и възпоменание в бъдеще.
- 1.2. Държавите членки припомнят, че обектите, свързани с Холокоста и престъпленията на нацистите и техните сътрудници, както и с преследването и убийствата, извършени от нацистите и техните сътрудници, представляват широка категория, която не се ограничава до местата за умъртвяване или концентрационните лагери. Такива обекти изискват идентифициране, обозначаване и документиране, както и управление на рисковете, свързани с тяхната значимост.
- 1.3. Не бива да се злоупотребява с опазването на обектите за каквито и да било цели, особено по начин, съгласно който може да се изгради йерархия на групите жертви, чрез която може да се преувеличи ролята на една група, за да се омаловажи друга група. Подобни подходи са в ущърб на групите жертви и освен това изкривяват точните исторически данни.
- 1.4. Обектите са места за възпоменание, диалог и приобщаване и често съдържат множество валидни разкази, поради което играят важна роля за защитата на правата на човека и на демократичния живот.
- 1.5. Изключително важно е да се опазят обектите на масови убийства, особено онези, свързани с Холокоста и с геноцида над ромите, както и онези, свързани с други жертви на нацистите и техните сътрудници. Тези обекти често включват гробове и е нужно да се зачита достойнството на жертвите.

- 1.6. Изключително важно е да се опазят архивите и да се подпомогне защитата на фактите за целите на образованието, възпоменанието и изследванията.
- 1.7. Опазването на обектите не следва да се използва за изопачаване или фалшифициране на историята на конкретно престъпление по политически причини. Особено внимание следва да се обръща на точността при назоваването на групите жертви и на отговорните за извършените престъпления.

Член 2: Идентифициране на рисковете за значимостта

В член 2 се изброяват многобройните рискове, заплахи и предизвикателства, пред които са изправени днес обектите на Холокоста и обектите, свързани с престъпленията на нацистите и техните сътрудници, и се насърчава бдителността на заинтересованите страни.

- 2.1 Държавите — членки на МАВХ, признават, че обектите, свързани с Холокоста и с престъпленията на нацистите и техните сътрудници, както и с преследването и убийствата, извършени от нацистите и техните сътрудници, са изложени на определени рискове, свързани с тяхната значимост. Тези рискове¹³ могат да бъдат определени като:
- 2.1.1. Изменение на климата и природни бедствия като наводнения, суша, промени в екосистемите, екстремни метеорологични явления и земетресения;
 - 2.1.2. Занемаряване, водещо до разрушаване, причинено от влага, насекоми, вредители и хода на времето;
 - 2.1.3. Умишлено унищожаване като терористични атаки, вандализъм и екстремистки действия;
 - 2.1.4. Разрушение, както умишлено, така и по случайност, причинено от въоръжен конфликт;
 - 2.1.5. Умишлено и случайно изкривяване и/или отричане,¹⁴ както и (политическо) (не)присвояване или национална чувствителност, водещи до подвеждащи разкази и премълчаване;
 - 2.1.6. Липса на необходимата финансова подкрепа;
 - 2.1.7. Разрушение или увреждане на обекта заради нови строителни проекти, включително нови мемориални проекти и разширяване на съществуващи такива.
 - 2.1.8. Навлизане на нови строителни проекти с изглед към обектите, като се отбелязва значението на запазването на значими гледки към и от обектите, когато е уместно;
 - 2.1.9. Алтернативно (неуместно) използване на обектите;
 - 2.1.10. Липса на законодателство за опазване на културното наследство и на други подходящи мерки, като се отбелязва, че в някои случаи цели културни ландшафти се нуждаят от такава защита;

- 2.1.11. Заплахи за целостта на обекта или преживяването в рамките на обекта поради а) добавяне към или б) отнемане от историческия обект, като а) ново законодателство, което води до добавяне на съвременни съоръжения в историческия обект, или б) разграбване или кражба;
- 2.1.12. Въпроси, свързани с частната собственост, като заплахата от продажба на земята за алтернативно неуместно използване или предотвратяване на достъпа до обекта;
- 2.1.13. Липса на познания, изследвания, паметници, уважение, признание или идентифициране на обекта на точното му местоположение и с точната му история, което да има дългосрочни последици за опазването му за бъдещи поколения;
- 2.1.14. Износване и разрушаване, причинено от посетителите;
- 2.1.15. Липса на цялостно тълкуване и представяне на историческото наследство, обединяващо свързани исторически обекти в рамките на един ландшафт, град или населено място;
- 2.1.16. Липса на план за управление, който да обединява всички съществуващи елементи на даден обект.

Член 3: Отговорности по отношение на защитата

В член 3 се представят задълженията и отговорностите на всички държави, институции, организации и лица, които прилагат настоящата глава.

- 3.1. Държавите - членки признават, че обектите, свързани с Холокоста и с престъпленията на нацистите и техните сътрудници, могат да служат като места за диалог и изследване на множество различни гледни точки. Тази работа изисква приобщаващ подход, като се оставя място за нови разбирания, които могат да се развият с течение на времето. В същото време държавите членки признават опасността от невярна информация и дезинформация, умишлено изопачаване, фалшифициране, премълчаване и неправомерно присвояване на разкази. Държавите - членки следва да поддържат бдителност по отношение на точността на информацията, представена на обектите.
- 3.2. Държавите - членки се насърчават да популяризират и предават ролята и ценностите на такива обекти на всички поколения, като повишават историческата осведоменост за обектите, както и като подобряват взаимното разбирателство, диалога и образователните програми. Държавите членки също така се насърчават да подпомагат образователни, информационни и изследователски програми, отговарящи на високи етични, образователни и академични стандарти и включващи хибридни формати, където е възможно, приложимо и подходящо.
- 3.3. Признавайки, че гражданската собственост, включително обектите на Холокоста и престъпленията на нацистите и техните сътрудници, може да бъде обект на защита съгласно международното хуманитарно право, като Хагската и Женевската конвенция¹⁵, държавите – членки се насърчават да защитават обектите на Холокоста и на престъпленията на нацистите и техните сътрудници както в мирно време, така и в случай на въоръжен конфликт. Държавите – членки отбелязват, че подготовката следва да се обсъжда със съответните органи (включително националните въоръжени сили) в мирно време, като се прилагат всички подходящи предпазни, законодателни и военни мерки. Развитието на взаимоотношенията с ключови партньори¹⁶ също следва да се осъществява в мирно време. Държавите членки се насочват и съветват да следват съответните указания на тези партньори¹⁷.
- 3.4. *Значението*, както и *атрибутите*¹⁸, които изразяват значимостта на обекта, следва да бъдат определени и периодично преразглеждани в контекста на новите изследвания. Значимостта на обекта следва да бъде водеща за неговото опазване.

- 3.5. Всяка държава членка се насърчава да обезпечи разработването, актуализирането, приемането и прилагането на адекватно и подходящо национално и местно законодателство в областта на културното наследство. При него следва да се отчитат международните конвенции, договори и харти¹⁹, свързани с културното наследство, както и религиозните/културните насоки за опазване на археологическото, историческото и нематериалното наследство²⁰ на обектите на Холокоста и обектите, свързани с престъпленията на нацистите и техните сътрудници. Това следва да се отнася и за масовите гробове и човешките останки²¹.
- 3.6. Като част от Механизма за докладване по държави в рамките на МАВХ, всяка държава-членка се насърчава да определи значими обекти, свързани с Холокоста и с преследванията извършени от нацистите и техните сътрудници, които са изправени пред различни предизвикателства. Препоръчително е това да включва обекти, за които е получена информация от местни граждани и лица, пребиваващи извън страната, както и от местни, регионални и международни организации.
- 3.7. Всяка-държава членка се насърчава да оказва финансова подкрепа за опазването²², признаването и защитата на обекти на нейна територия, както и на свързаната с тях материална култура. Средствата следва да се отпускат за проактивни, превантивни и устойчиви мерки, които са описани в член 4 от настоящата Харта, както и за възстановяване след кризи и за реставрация или реконструкция, по необходимост.
- 3.8. За всеки обект следва да се идентифицират всички групи заинтересовани страни и когато е целесъобразно, да се създадат консултативни съвети или групи на заинтересованите страни, за да се улесни вземането на решения и да се предотврати появата на напрежение.
- 3.9. Заинтересованите страни за всеки обект следва да бъдат насърчавани да изготвят и прилагат проучвания на съществуващите и бъдещите рискове за опазването на материалната цялост на обекта. Тези проучвания ще позволят на заинтересованите страни на обекта да определят възможните решения, както и да насочат финансирането към конкретни потребности.
- 3.10. В съответствие с националното и международното законодателство всяка държава-членка и/или всеки управител на обект следва да обмисли конкретни мерки за защита на човешките останки в рамките на обекта срещу неуместни действия или ексхумация от лица, които нямат експертни познания в тази дейност.
- 3.11. Също така всички участници се насърчават внимателно да обмислят доколко целесъобразни са мероприятията и дейностите около обектите.
- 3.12. Държавите-членки или заинтересованите страни се насърчават да намерят подходяща роля за изоставени, занемарени, повторно използвани или неправилно използвани обекти, които са исторически значими, за да гарантират уважително признание на тяхната история.

Член 4: Практики за опазване

В член 4 се очертават препоръчителните практически стъпки за всички държави, институции, организации и лица, които прилагат настоящата Харта, за да следват добрите практики и да се справят с установените рискове.

- 4.1. На фона на разнообразните предизвикателства, пред които са изправени обектите на Холокоста и на престъпленията на нацистите и техните сътрудници, следва да се даде приоритетно значение на изследванията, записите, създаването и поддържането на инвентар и цифровизацията на всички данни, свързани с обектите (като материална култура, архивни документи, сгради и всички съществуващи следи, независимо дали са над или под земята). Те трябва да бъдат включени в план за управление на обекта за в бъдеще.
 - 4.1.1. Всяка държава членка следва да се стреми да гарантира, че тези дейности се ръководят от експерти с подходяща квалификация и ресурси, които работят, когато е уместно, с (националните) институции за културно наследство и ако е възможно, да се консултират организациите на гражданското общество и местните общности, като същевременно преглеждат и одобряват плановете за опазване и/или развитие на всеки обект.
 - 4.1.2. Като се има предвид, че някои държави членки разполагат с много обекти, а други — с малко или с никакви, а също така и ангажиментът на МАВХ за международно сътрудничество, държавите членки следва да се стремят да си помагат взаимно и да си оказват съдействие по всякакъв начин за опазване на архивите и обектите. Делегациите на МАВХ могат да се възползват и от експертния опит на МАВХ.
 - 4.1.3. Държавите членки следва да се стремят да улесняват обмена на информация между съответните експерти, така че добрите практики за опазване, събиране на данни и управление на обектите да могат да се разпространяват ефективно в рамките на държавите – членки и между тях.
 - 4.1.4. Когато е възможно, държавите - членки следва да гарантират, че всеки обект има публично достъпен план за управление, на който се основава опазването на обекта. Той следва да включва позоваване на причините, поради които обектът е значим, да определя рисковете за неговата значимост, да включва съответното законодателство в областта на културното наследство и други приложими закони, както и да включва специфични за обекта политики за опазване и план за действие за бъдеща работа.
- 4.2. Когато обектите се намират върху частна земя, се препоръчва държавите членки да насърчават и подкрепят собствениците на земята да пазят обектите и да осигуряват достъп при поискване. При смяна на собственика на обектите държавите членки се насърчават да гарантират, че опазването на обектите и достъпът до тях ще бъдат включени във всички споразумения за продажба.

- 4.3. Препоръчително е да се провеждат консултации между всички заинтересовани страни относно защитата на по-широкия обхват на територията около обекта, за да се съхрани значимостта му.
- 4.4. Разграбването или кражбата на каквато и да е част от структурата или материалната база на даден обект, включително човешки останки, е пагубно за опазването на значимостта на обекта. Държавите-членки следва да се стремят да забранят подобно разграбване и кражба чрез подходящи правни средства, а също така да работят с лицата, отговарящи за обекта, за да гарантират, че са разработени и въведени в действие планове за сигурност на обекта и за готовност за справяне с рисковете.
- 4.5. Държавите-членки са приели различни закони относно достъпността, благосъстоянието и безопасността на обществените паметници, включително обектите на културното наследство. Макар да се признава, че е необходимо да се разшири безопасният достъп до обектите за всички, мерките за достъпност могат да представляват риск за значимостта на даден обект. Поради това разходите и ползите от този риск следва да бъдат балансирани спрямо тези от ограничаване на достъпа на посетителите.
 - 4.5.1. Всички подобни промени в структурата на обектите трябва да се извършват по такъв начин, че да се запази значимостта на обекта, като се избягва нарушаването на историческите материални останки, където е възможно.
 - 4.5.2. Тъй като достъпът до обектите може да доведе до износване и амортизиране на структурата на обекта, се препоръчва държавите-членки и управителите на обектите да предприемат подходящи мерки за намаляване до минимум на тези щети.
- 4.6. Държавите-членки признават, че заинтересованите страни по отношение на обектите на Холокоста и на престъпления на нацистите и техните сътрудници, обхващат местни, регионални, национални и глобални общности. Поради това държавите-членки и управителите на обектите се насърчават да провеждат официални консултации и да вземат предвид мненията на възможно най-много заинтересовани групи, преди да вземат решения, които ще засегнат структурата на обекта, свързаната с него материална база и използването му (за възпоменателни, образователни и други цели).
- 4.7. Държавите-членки се насърчават да развиват добри практики с онлайн преводи и свързаните с тях цифрови технологии, за да направят обекта достъпен за различни аудитории на подходящи различни езици.
- 4.8. Когато е уместно, посетителите на обектите следва да бъдат ясно информирани за очакваното от тях уместно поведение по време на посещението им.
- 4.9. Следва да бъде осигурено специално обучение на персонала на обектите, включително екскурзководите и служителите по сигурността, за оспорване или справяне със засвидетелствани примери на изопачаване, политически екстремизъм и вандализъм в обектите, като се гарантира безопасността на целия персонал и посетителите.

- 4.10. Независимо от това дали даден обект понастоящем е единствено място за възпоменание и паметник, държавите членки се насърчават да определят правен статут на обекта, когато това е уместно.
- 4.11. Лицата, отговарящи за обектите, се насърчават да идентифицират на място всеки обект, свързан с Холокоста и с престъпленията на нацистите и техните сътрудници, независимо дали чрез официален паметник или музей, паметна плоча, информационно табло или други физически или цифрови обозначения. Насърчават се също така дигитални представяния и обозначаването на обекти, особено на мрежи от обекти. Насърчават се също така цифрови представяния и разграничения на обекти, особено на мрежи от обекти.
- 4.12. Независимо дали става въпрос за свързани музеи, информационни табла или цифрови обозначения на или за даден обект дори ако въпросният обект е с променено предназначение, държавите - членки признават, че добрата практика включва не само признаване на историята на обектите, свързани с Холокоста и с престъпленията на нацистите и техните сътрудници, но и разказване на историята на обектите преди и след Холокоста / след войната, включително как те са се променили, понякога необратимо, с течение на времето.
- 4.12.1. Възпоменателните практики и тълкуването в обектите, включително изложбите, се променят с течение на времето в отговор на нови изследвания и в различен политически, социален и културен контекст. Това е неизбежно и е уместно, но трябва да се избягва изопачаване на фактите. Тези промени са важен аспект от разбирането на историята на обекта и следва да бъдат записани и подходящо архивирани.
- 4.13 Когато свързани исторически обекти са разположени в градския или селския ландшафт, лицата, отговарящи за обектите, се насърчават да намерят начини да ги обединят чрез тълкуване и представяне на културното наследство.

Във времена на нарастващ антисемитизъм, расизъм, национализъм и екстремизъм, засилване на предразсъдъците, отричане и изопачаване на Холокоста, геноцида над ромите и преследването на други жертви на нацистите и техните сътрудници, опазването на обектите за бъдещето е от жизненоважно значение в цяла Европа и извън нея. Имаме морално и гражданско задължение да запазим уважително отношение към жертвите и паметта за тях.

Заклучителни бележки

- 1 По-долу „Хартата на Международния алианс за възпоменание на Холокоста за опазване на обекти“ може да бъде наричана „Хартата на МАВХ“.
- 2 Съгласно дефиницията в Препоръки на МАВХ относно преподаването и изучаването на Холокоста, „Холокост“ може да се определи като „подкрепяно от държавата систематично преследване и убийство на евреи от страна на нацистка Германия и нейните съюзници в периода 1933—1945 г.“.
- 3 Думата „ром“ се използва като сборно понятие, което включва различни свързани групи, независимо дали са уседнали или не, като роми, пътници, Gens du voyage, Resandefolket/De resande, синти, каминанти, мануши, Kalés, Romanichels, Boyash/Rudari, Ashkalis, Égyptiens, Yéniches, Doms, Loms и Abdal, които могат да са много различни по своята култура и начин на живот. Това е обяснителна бележка, а не определение за „роми“.
- 4 Изразът „нацистка Германия и нейните фашистки и крайни националистически партньори и други сътрудници“ може да бъде съкратен до „нацистите и техните сътрудници“ в съответните изречения.
- 5 По-долу „държава — членка на МАВХ“ може да бъде наричана „държава членка“.
- 6 Клаузата „обекти на Холокоста, обекти на геноцида на ромите и обекти, свързани с престъпленията на нацистите и техните сътрудници“ или нейни вариации могат да бъдат наричани „обекти на Холокоста и обекти, свързани с престъпленията на нацистите и техните сътрудници“.
- 7 <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/international-memorial-museums-charter>
- 8 Международен съвет на музеите <https://icom.museum/en/>
- 9 Във връзка с принципите, изложени в член 1 от настоящата Харта, следва да се вземат предвид и да се включат и членовете, изложени като част от Хартата на международните мемориални музеи. Те могат да бъдат намерени на уебсайта на МАВХ: <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/international-memorial-museums-charter>
- 10 „Заинтересована страна“ означава всички лица или групи от хора, които оказват влияние или им се оказва влияние, в материален или нематериален аспект, на/от дейностите, развитието или промените на конкретен обект.
- 11 „Опазване“ означава набор от дейности, насочени към запазването на материалната и нематериална цялост на обектите чрез идентифициране на рисковете и съответно предприемане на защитни или превантивни мерки, ако е необходимо. Допълнителна информация може да бъде намерена в публикацията на ЕС „Опазване на културното наследство от природни и предизвикани от човека бедствия“. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1>
- 12 „Значимост“ в този контекст се отнася до „културната значимост“: „статистическата, историческата, научната, социалната или духовната стойност за миналите, настоящите или бъдещите поколения.
- 13 Културната значимост е възплътена в самото място, неговата структура, обстановка, използване, асоциации, значения, записи, свързани места и свързани обекти. [Те] могат да имат различни стойности за различни лица или групи.“ (Харта от Бурра, 2013 г., член 1.2).
- 14 Тези рискове не са характерни само за видовете обекти, обхванати от настоящата Харта.
- 15 Работна дефиниция за отричане и изопачаване на Холокоста – IHRA (holocaustremembrance.com)
- 16 Съответните конвенции включват Женевската конвенция от 1949 г., допълнителните протоколи към нея от 1977 г., Хагската конвенция за защита на културните ценности в случай на въоръжен конфликт (1954 г.) и двата протокола към нея от 1954 г. и 1999 г.; международното наказателно право, като Римския статут от 1998 г.; международното право в областта на правата на човека, като Конвенцията за правата на човека от 1948 г.
- 17 Например ЮНЕСКО, Международен комитет на синия щит, Международен съвет на паметниците и обектите, и Международен съвет на музеите.
- 18 ЮНЕСКО: <https://www.unesco.org/>; Международен комитет на синия щит: <https://theblueshield.org/>; Международен съвет на паметниците и обектите: <https://www.icomos.org/>; Международен съвет на музеите: <https://icom.museum/>
- 19 За обяснение на понятието „значимост“ вж. заключителна бележка 12; „атрибути“ са отличителните характеристики, контекстът, външният вид, формите на употреба и културните асоциации или значения, които допринасят за наследствената културна стойност на историческото място и които следва да бъдат запазени, за да се съхрани неговата наследствена културна стойност.
- 20 Това може да включва Хагската конвенция (1954 г.), Конвенцията от Флоренция (2000 г.), Парижката конвенция (1970 г.), Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство (2003 г.), Рамковата конвенция за стойностите на културното наследство за обществото (2005 г.)
- 21 Вж. Конвенция на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство; <https://ich.unesco.org/en/convention>.
- 22 Вж. Етичен кодекс и споразумение от Вермилион на Световния археологически конгрес; Конвенция на ЮНЕСКО относно мерките за забрана и предотвратяване на незаконен внос, износ и прехвърляне на правото на собственост на културни ценности (1970 г.); и Препоръка на ЮНЕСКО относно опазването и популяризирането на музеите и музейните колекции, тяхното многообразие и ролята им в обществото (2015 г.)
- 23 „Опазване“ означава „поддържане на дадено място в сегашното му състояние и забавяне на влошаването му“ (Харта от Бурра, 2013 г., член 1.6), като се отбелязва, че опазването на значимостта на обекта е от първостепенна важност.

INTERNATIONAL
**HOLOCAUST
REMEMBRANCE**
ALLIANCE